

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Векка Шошева

за дисертационния труд на Елица Тодорова Георгиева на тема „Детски двор” възможности и алтернатива за социалната адаптация на децата във възрастта от 6 – 11 години (първи – четвърти клас), за присъждане на ОНС „доктор” в област на висше образование 1 Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика, докторска програма „Специална педагогика”.

Дисертационният труд на Елица Георгиева разглежда проблем, който макар и на пръв поглед да създава впечатление за частично решен, в педагогическата практика той продължава да стои с особена значимост. В съвременното в контекста на невропедагогиката, невронауките в образователното пространство, въпросът за съдържателната страна в организирането и осмислянето на свободното време на децата изисква нов прочит на всичко случващо се в процеса на обучение и възпитание. В този смисъл фокусиране на вниманието на Елица Георгиева върху свободното време на децата, неговото реализиране, осмисляне на съдържането му и дейностите, с които ще бъде наситено, е много важен актуален и значим по своята същност избор.

Дисертационният труд на докторанта е разгърнат върху 363 страници текст, 5 страници с релевантна литература на български, английски и немски и 93 страници приложения.

Изследването е реализирано в училищата на територията на две държави – България и Австрия. Участници в него са ученици на възраст от 6 до 11 години (първи – четвърти клас), учители и родители – общо 415. Учениците от България и Австрия са 160, учителите са 143 и родителите 112. Извадката е сериозна по обем и дава основание да се счита, че направените изводи са обективни. Необходимо е да се отбележи, че в групата на учениците са включени както деца в норма, така и деца със СОП, които се обучават в условията на общообразователното училище. В представената психолого – педагогическа характеристика на респондентите – ученици, ясно са очертани трудностите, бариерите, пред които са изправени съвременните деца. Тези бариери, както подчертава докторанта, са обективизирани от динамичните промени в обществото и процесите на глобализация.

Във втората част на изследването, представяща дизайна, са изведени и различията в емоционално – психически план между българските и австрийските деца.

Тези различия, по-късно, на базата на проведеното емпирично изследване, са защитени от докторанта успешно, като за това са използвани отговорите на децата от анкетното проучване. Това е важен и съществен момент в дисертационното изследване, тъй като той отразява връзката между съдържанието на първа и трета глава.

След успешната защита на актуалността на проблема в глава първа, където логично и последователно и с лично отношение към кризисния период, в който се намира образованието, докторантът очертава пътя, по който се разгръща дисертационното изследване. Историческата ретроспекция тук е от особено значение, тъй като тя позволява да се даде обосновка на случващото се в съвременното. Препратките, които реализира докторатът, и връзките, които прави между историческите моменти и съвременното състояние на училището и позволяват да постави акцентите, около които разгръща своите анализи. Необходимо е да се подчертае, че докторантът успява много сполучливо да ни представи съвременните неврологични проучвания, които показват промени в развитието на човешкия мозък под въздействието на различни фактори и съвременното състояние на децата като настъпили промени в резултат на дейността, реализирана в училищните институции. Това има своето значение, тъй като невропластичността на мозъка дава възможност за вземане на точни решения при възникнали различни психосоциални и училищни проблеми при подрастващото поколение. По-нататък това лежи и в основата на разработването на модела „детски двор“.

Всичко това е намерило своята интерпретация в дизайна на изследването, където са представени трите етапа, през които то е протекло, изведени са акцентите през всеки един от етапите, което е позволило на докторанта ясно да очертае и параметрите, в които се разгръща процедурата. Много добро впечатление оставят изведените научни въпроси за всеки един от етапите, като се подчертава в коя част от дисертационното изследване те намират своя отговор и своята обосновка.

Целта, задачите, обекта и предмета на изследването са точно и прецизно формулирани и в логически план представят замисъла на докторанта относно изследването на проблема. Двете хипотези са позволили на автора във взаимната си обвързаност да очертае своите предположения за възможностите на модела „детски двор“ и мястото и ролята на всеки един от участниците в него, както и отношението на родители и учители за неговата осъществимост в организационно – функционален план.

В трета глава докторантът представя количествения и качествен анализ на емпиричните данни на изследването. Подробно и детайлно са характеризирани групите на респондентите, техните отговори на анкетите. Интересно е да се отбележи, че като тенденция, според автора, и в двете държави учителите считат, че е необходимо да се въведат в свободното време на децата дейности, които да ги подпомагат в тяхното физическо и духовно развитие. И в двете държави учителите считат, че това трябва да се осъществи от специалисти за съответната област. Тук процентите и за двете страни, относно тяхната категоричност, са 55. Родителите на българските деца убедено подчертават, че извънкласната и извънучилищната дейност трябва да се осъществи от специалисти – 59%. Родителите на австрийските деца изразяват това становище в рамките на 39%. Когато става въпрос за осигуряване на съответните специалисти, също се наблюдава разминаване между учителите на българските и австрийските деца. Държавната институция, в лицето на МОН, се посочва на първо място от учителите в България, докато за учителите в Австрия държавната институция е на предпоследно място. Независимо от всичко това, както подчертава и докторантът в изследването, и родители, и учители ясно застават на позицията за осмисляне на свободното време на децата.

В изследователската процедура подробно е проучено мнението и на учениците. Конструирането на въпросите предоставя възможност да се проследи тяхното отношение към училището, към конфликтите в училището, емоционалната им удовлетвореност от посещението в училището, както и желанието им за участие в различни дейности, в които те могат да взаимодействат със съучениците си извън учебното време.

Макар и твърде разнообразни по своята същност, отговорите, които дават българските и австрийските деца, се обединяват около желанието им за повече игри в свободното време. Общи мнения се срещат и при избора на дума, с която могат да определят своето училище. Макар и с известни различия, тези думи са „хаос” и „бойно поле”. Прави впечатление, че независимо от избора на посочените думи, децата от България и Австрия подбират думите „любопитство”, „приключение”, „чистота”, с които характеризират своето училище. Това не е убягнало от погледа на докторанта и тя сполучливо използва тези твърдения, за да защити модела „детски двор”.

И двете групи деца подчертават желанието си да играят със съучениците си, както и да участват в различни дейности с тях в свободното си време в и извън училището. Изследването показва и нещо твърде интересно – по-висок е процентът на

австрийските деца, които изразяват желание да играят на електронни игри в сравнение с българските деца. Отражено в графиките, това личи твърде добре и ясно показва, че австрийските деца да по-склонни към самостоятелни игри. Всичко посочено дотук, отразено в резултатите от емпиричното изследване, дава възможност на докторантът да се обоснове разработване на модела „детски двор”. Тази обективност е в резултат и на личното участие на докторанта в практиката при организиране на извънучилищни дейности на децата на територията на Австрия.

При създаването на модела, както заявява и докторантът, водещи са били:

1. Възстановяване на баланса между мозъчни структури, психика и тяло;
2. Повишаване качеството и времевите стойности на физическите упражнения;
3. Усъвършенстване на активната лексика, комуникативно – речевите умения и детското словотворчество.;
4. Базиране върху холистичния подход при работа с децата;
5. Въздействие на занятията върху цялостната система на детския организъм на физическо и ментално ниво;
6. Стимулиране на собствената инициатива на детето;
7. Недопустимост на натиск, потискане и негативна конкуренция и др.

Изброеното дотук много успешно докторантът разгръща в отделните фази на модела – дихателна, двигателна, музикална, словесна. Всяка фаза има свое тематично ядро, което обвързва тематични занимания със здравословна тематика, тематични занимания, свързани с определени елементи на науката или изкуството и тематични занимания с обществен характер.

Считам, че представен по този начин, и защитен с предмета и обекта си, разработеният модел успешно може да бъде прилаган при различни извънучилищни и извънкласни дейности. Нещо повече, като отворена система, той може да бъде дообогатяван, доразвиван и естествено доусъвършенстван. Педагогическата практика за дейности извън класа и извън училището определено се обогатява с този модел. И не само това, практиката се осмисля на по-високо ниво, базирайки се на достиженията на невронауките.

Авторефератът отразява в съдържателен план дисертационното изследване.

Солидаризирам се с приносите, изведени от докторанта, които много пестеливо, но точно и аргументирано, са очертали важните моменти и новости на дисертационния труд.

Заклучение

Предвид посоченото дотук, което подчертава качеството на едно подробно, аналитично и научно обосновано дисертационно изследване, предлагам на уважаемите членове на научното жури да подкрепят с положителния си вот присъждането на ОНС „доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика, докторска програма „Специална педагогика” на Елица Тодорова Георгиева.

Стара Загора

17.11.19 г.

Изготвил становището:

Проф. д-р Веска Шощева

